

Prizma

1. Izračunati dijagonalu pravilne četverostrane prizme osnovne ivice $a = 2$, i visine $H = 1$. (rešenje: $D = 3$)
2. Površina pravilne četverostrane prizme je 360, a osnovna ivica 6. Izračunati visinu i zapreminu prizme. (rešenje: $H = 12$, $V = 432$)
3. Površina osnove pravilne četverostrane prizme je 36, a dijagonala bočne strane je 10. Izračunati površinu i zapreminu te prizme. (rešenje: $P = 264$, $V = 288$)
4. Dijagonala pravilne četverostrane prizme je 15, a dijagonala osnove je 9. Kolika je površina i zapremina te prizme? (rešenje: $H = 12$, $a = 9 \frac{\sqrt{2}}{2}$, $P = 27(3 + 8\sqrt{2})$, $V = 486$)
5. Izračunati površinu i dijagonalu pravilne četverostrane prizme ako je njena zapremina 144, a visina 10. (rešenje: $a = 12$, $D = 17$, $P = 336$)
6. Dve ivice kvadra su 5 i 6, a njegova površina 214. Izračunati zapreminu kvadra. (rešenje: $H = 7$, $V = 210$)
7. Osnova prave četverostrane prizme je romb sa dijagonalama 5 i 12. Izračunati površinu i zapreminu prizme ako je njena visina 10. (rešenje: $a = 6.5$, $P = 320$, $V = 300$)
8. Površina osnove pravilne trostrane prizme je $4\sqrt{3}$, a površina omotača je 96. Izračunati visinu prizme. (rešenje: $H = 8$)
9. Pravilna trostrana prizma ima površinu $1350\sqrt{3}$ i osnovnu ivicu 18. Izračunati njenu zapreminu. (rešenje: $V = H = 22\sqrt{3}$, $V = 5346$)
10. Izračunati površinu i zapreminu pravilne trostrane prizme ako je dijagonala bočne strane 10, a visina osnove $3\sqrt{3}$. (rešenje: $P = 18(\sqrt{3} + 8)$, $V = 72\sqrt{3}$)
11. Izračunati površinu i zapreminu prave prizme čija je osnova trougao sa stranicama 25, 24 i 7, a visina 10. (rešenje: $B = 84$, $P = 728$, $V = 840$)
12. Izračunati površinu prave prizme čija je zapremina 720, a osnova trougao sa stranicama dužine 25, 17 i 12. (rešenje: $B = 90$, $H = 8$, $P = 612$)
13. Osnovne ivice prave trostrane prizme odnose se kao 17 : 10 : 9, bočna ivica je 16, a površina 1440. Izračunati osnovne ivice. (rešenje: $a = 34$, $b = 20$, $c = 18$)
14. Izračunati površinu i zapreminu kvadra ako je njegova dijagonala $D = 13$, a dijagonale dveju bočnih strana $d_1 = 4\sqrt{10}$, $d_2 = 3\sqrt{17}$.
(rešenje: Iz $a^2 + b^2 + c^2 = 13^2$, $b^2 + c^2 = (4\sqrt{10})^2$, $a^2 + c^2 = (3\sqrt{17})^2$ dobijamo da je $c = 12$, $b = 4$, $a = 3$, pa je $P = 608$, $V = 144$)
15. Dužine triju ivica kvadra, koje se sastaju u istom temenu, odnose se kao 4 : 3 : 1. Izračunati površinu i zapreminu kvadra ako mu je dijagonala $4\sqrt{26}$. (rešenje: Iz $a : b : c = 4 : 3 : 1$ i $D^2 = a^2 + b^2 + c^2$ dobijamo da je $a = 16$, $b = 12$, $c = 4$, pa je $P = 608$, $V = 768$)
16. Stranice osnove pravog paralelopipeda su $a = 17$ i $b = 12$, a veća dijagonala je $d_1 = 25$. Izračunati površinu i zapreminu paralelopipeda ako je veća dijagonala paralelopipeda $D_1 = \sqrt{629}$.
(rešenje: $B = 180$, $H = 2$, $P = 476$, $V = 360$)
17. Osnova prave prizme je romb dijagonala $d_1 = 5$, $d_2 = 12$. Izračunati zapreminu prizme ako je njena visina jednaka visini romba. (rešenje: stranica romba $a = \frac{13}{2}$, a njegova površina $B = 30$. Kako je površina romba jednaka proizvodu stranice i odgovarajuće visine, imamo $B = ah$, a odavde je $h = \frac{60}{13}$, pa je $V = \frac{1800}{13}$)
18. Osnova prave četverostrane prizme je jednakokraki trapez sa osnovicama $a = 12$, $b = 2$ i dužim krakom $c = 13$. Izračunati površinu i zapreminu prizme ako je njena visina jednaka visini trapeza. (rešenje: $H = h = 12$, $P = 648$, $V = 1008$)

19. Osnova prave četverostrane prizme je trapez osnovica $a = 18$, $b = 4$, kraka $c = 13$, $d = 15$. Izračunati površinu i zapreminu prizme ako je njena visina jednaka visini trapeza. (rešenje: $B = 132$, $P = 864$, $V = 1584$)

20. Izračunati površinu i zapreminu prave prizme čija je osnova trapez sa osnovicama $a = 105$, $b = 25$ i krakima $c = 64$, $d = 48$, ako je površina omotača jednaka površini osnove. (rešenje: visina trapeza je 38.4, $P = 7488$, $V = 25743.86$)

21. Prava trostrana prizma visine $H = 5$ dm ima bočne strane površina: 125 dm^2 , 85 dm^2 i 140 dm^2 . Izračunati zapreminu prizme.

rešenje: $a = 25$, $b = 17$, $c = 28$, $B = 210 \text{ dm}^2$, $V = 1050 \text{ dm}^3$.

22. Osnova prave prizme je jednakokraki trougao kraka dužine 5. Visina prizme je 10, a zapremina 120. Izračunati površinu prizme.

rešenje: $a = 6$, $P = 184$

23. Osnova pravog paralelopipeda je paralelogram sa stranicama 1 cm i 4 cm i ostrim uglom od 60° . Veća dijagonala paralelopipeda je 5 cm. Izračunati zapreminu tog poliedra.

rešenje: $H = 2$ cm, $V = 4\sqrt{3} \text{ cm}^3$

24. Osnova pravog paralelopipeda je paralelogram čije stranice dužina 3 i 4 zahvataju ugao od 120° . Manja dijagonala paralelopipeda je jednaka većoj dijagonali osnove. Izračunati zapreminu tog poliedra.

rešenje: $H = 2\sqrt{6}$, $B = 6\sqrt{3}$, $V = 36\sqrt{2}$.

25. Prava prizma površine $P = 334 \text{ cm}^2$ ima u osnovi paralelogram sa stranicama 9 cm i 10 cm i dijagonalom 17 cm. Kolika je zapremina ove prizme?

rešenje: $B = 72 \text{ cm}^2$, $M = 190 \text{ cm}^2$, $H = 5$ cm, $V = 360 \text{ cm}^3$.

Piramida

26. Izračunati površinu i zapreminu pravilne četverostrane piramide ako je a -osnovna ivica, H -visina piramide, h -apotema, s -bočna ivica, d -dijagonala osnove

(a) $a = 9$, $h = 7.5$, (b) $a = 10\sqrt{3}$, $h = 13$, (c) $a = 12$, $s = 10$, (d) $H = 12$, $h = 13$, (e) $d = 5\sqrt{2}$, $H = 7$, (f) $a = 16$, $H = 15$, (g) $a = 24$, $h = 20$

(rešenje: (a) $H = 6$, $P = 216$, $V = 162$, (b) $H = 12$, $P = 270\sqrt{3}$, $V = 300\sqrt{3}$,

(c) $h = 8$, $H = 2\sqrt{7}$, $P = 336$, $V = 96\sqrt{7}$, (d) $a = 10$, $P = 360$, $V = 400$,

(e) $h \approx 7.4$, $P \approx 99$, $V = \frac{175}{3}$, (f) $h = 17$, $P = 800$, $V = 1280$, (g) $H = 16$, $P = 1536$, $V = 3072$)

27. Kod pravilne trostrane piramide osnovnu ivicu obeležimo sa a , visinu sa H , bočnu visinu sa h , a bočnu ivicu sa s . Izračunati površinu i zapreminu piramide ako je:

(a) $a = 20\sqrt{3}$, $H = 24$, (b) $a = 4\sqrt{3}$, $H = 8$, (c) $a = 6\sqrt{3}$, $h = 5$, (d) $a = 10\sqrt{3}$, $h = 13$, (e) $a = 6$, $s = 5$, (f) $a = 12$, $s = 13$.

(rešenje: (a) $h = 26$, $B = 300\sqrt{3}$, $M = 780\sqrt{3}$, $P = 1080\sqrt{3}$, $V = 2400\sqrt{3}$,

(b) $P = 12\sqrt{3}(1 + \sqrt{17})$, $V = 32\sqrt{3}$,

(c) $P = 72\sqrt{3}$, $V = 36\sqrt{3}$, (d) $P = 270\sqrt{3}$, $V = 300\sqrt{3}$, (e) $h = 4$, $P = 9(\sqrt{3} + 4)$, $H = \sqrt{13}$, $V = 3\sqrt{39}$,

(f) $H = 11$, $P = 18(2\sqrt{13} + \sqrt{133})$)

28. Osnova piramide je trougao stranica $a = 17$, $b = 10$, $c = 9$. Izračunati visinu piramide ako je njena zapremina 72. (rešenje: $B = 36$, $H = 6$)

29. Osnova piramide je pravougaonik stranica $a = 9$, $b = 12$, a površina dijagonalnog preseka je 30. Kolika joj je zapremina? (rešenje: dijagonala osnove je $d = 15$, visina piramide $H = 4$, zapremina $V = 144$)

30. Izračunati površinu i zapreminu pravilne četverostrane piramide, ako je osnovna ivica dužine 4 cm i nagib bočne strane prema ravni osnove 60° .

rešenje: $H = 2\sqrt{3}$, $P = 48$, $V = \frac{32}{3}\sqrt{3}$

31. Bočna ivica pravilne četverostrane piramide, dužine 3, nagnuta je prema ravni osnove pod uglom od 30° . Izračunati zapreminu piramide.

rešenje: $V = 9 \frac{\sqrt{3}}{2} \frac{\sqrt{3}}{2} = \frac{27}{4}$

32. Izračunati površinu pravilne trostrane piramide, ako joj je osnovna ivica 2cm, a bočne strane nagnute prema ravni osnove pod uglom od 60° .

rešenje: $h = \frac{2\sqrt{3}}{3}$, $P = 3\sqrt{3}$

33. Izračunati površinu pravilne četverostrane zarubljene piramide ako su joj dužine osnovnih ivica 32 i 20 a visina joj je 8. (rešenje: $B_1 = 400$, $B_2 = 1024$, visina bočne strane je $h = 10$, $P = 2464$)

34. Površina omotača pravilne četverostrane zarubljene piramide je 1872, visina bočnih strana je 26, a dužina osnovne ivice veće osnove je 28. Naći površinu te piramide. (rešenje: osnovna ivica manje osnove je 8, a $P = 2720$)

35. Izračunati zapreminu pravilne četverostrane zarubljene piramide ako su površine njenih osnova 50 i 8, a dijagonalni presek ima površinu 35. (rešenje: $a = 5\sqrt{2}$, $a_1 = 2\sqrt{2}$, $H = 5$, $V = 130$)

36. Izračunati zapreminu pravilne četverostrane zarubljene piramide kod koje su stranice osnova 9 i 5, a dijagonala $\sqrt{102}$. (rešenje: $H = 2$, $V = \frac{302}{3}$)

37. Data je pravilna trostrana zarubljena piramida sa osnovicama $a = 9$ i $a_1 = 3$ i bočnom ivicom $s = 5$. Izračunati površinu i zapreminu piramide.

(rešenje: $B = \frac{81\sqrt{3}}{4}$, $B_1 = \frac{9\sqrt{3}}{4}$, $h = 4$, $M = 72$, $P = \frac{45\sqrt{3}}{2} + 72$, $V = \frac{39\sqrt{39}}{4}$)

38. Izračunati zapreminu pravilne trostrane zarubljene piramide čije su osnovne ivice dužina 8 i 2 a površina $47\sqrt{3}$.

(rešenje: $B = 16\sqrt{3}$, $B_1 = \sqrt{3}$, $h = 2\sqrt{3}$, $H = 3$, $V = 21\sqrt{3}$)

39. Naći površinu pravilne trostrane zarubljene piramide čija je visina 4, a osnovne ivice 6 i 2.

(rešenje: $B = 9\sqrt{3}$, $B_1 = \sqrt{3}$, $h = \frac{2\sqrt{13}}{3}$, $M = 8\sqrt{13}$, $P = 10\sqrt{3} + 8\sqrt{13}$)

40. Osnovne ivice pravilne četverostrane zarubljene piramide su 4 i 2. Bočne ivice su nagnute prema ravni osnove pod uglom od 60° . Izračunati površinu omotača.

rešenje: $H = \sqrt{6}$, $h = \sqrt{7}$, $M = 12\sqrt{7}$

41. Bočne ivice pravilne trostrane zarubljene piramide nagnute su prema ravni osnove pod uglom od 30° . Osnovne ivice su 4cm i 3cm. Izračunati zapreminu zarubljene piramide.

rešenje: $H = \frac{1}{3}$ cm, $V = \frac{37}{36}\sqrt{3}$

42. Izračunati zapreminu pravilne četverostrane zarubljene piramide, ako je njena dijagonala dužine 18 cm, a osnovne ivice su 14 cm i 10 cm.

rešenje: $H = 6$ cm, $V = 872$ cm³

43. Dijagonalni presek pravilne četverostrane zarubljene piramide je 132 cm², a bočna ivica $s = 13$ cm i visina $H = 12$ cm. Izračunati zapreminu.

rešenje: $B_1 = 128$ cm², $B_2 = 18$ cm², $V = 776$ cm³.

44. Osnovne ivice pravilne trostrane zarubljene piramide su 6 dm i 2 dm, a omotač je jednak zbiru površina osnova. Izračunati zapreminu tela.

rešenje: $h = \frac{5\sqrt{3}}{6}$ dm, $H = \frac{\sqrt{3}}{2}$ dm, $V = \frac{13}{2}$ dm³.

Razni zadaci

45. Izračunati zapreminu pravilne četverostrane piramide ako je osnovna ivica 6 cm, a visina piramide jednaka $\frac{4}{5}$ visine bočne strane.

rešenje: $h = 5, H = 4, V = 48 \text{ cm}^3$

46. Bočna ivica pravilne četverostrane piramide dužine 6 cm nagnuta je prema ravni osnove pod uglom od 60° . Naći zapreminu piramide.

rešenje: $V = 18\sqrt{3}$

47. Površina omotača pravilne četverostrane piramide je 6 cm^2 , visina piramide je 2 cm. Naći osnovnu ivicu piramide.

rešenje: $a = \sqrt{2}$

48. Površina omotača pravilne četverostrane piramide je 3 cm^2 , a njena visina $H = \sqrt{2}$ cm. Odrediti dužinu osnovne ivice piramide.

rešenje: $a = 1$

49. Veći dijagonalni presek pravilne šestostrane prizme ima površinu 24 cm^2 i obim 22 cm. Izračunati površinu i zapreminu date šestostrane prizme.

rešenje: Veći dijagonalni presek je pravougaonik kome je jedna stranica visina prizme H , a druga je veća dijagonala pravilnog šestougla, koja iznosi $2a$, gde je a osnovna ivica. Prema uslovu zadatka je $2ah = 24$ i $4a + 2h = 22$, odnosno $ah = 12$ i $2a + h = 11$. Rešavanjem sistema ovih jednačina dobijamo $-2a^2 + 11a - 12 = 0$, odnosno $a = 4$ ili $a = \frac{3}{2}$. U slučaju $a = 4$ dobijamo da je $h = 3$, pa prizma ima površinu $P = 48\sqrt{3} + 72 \text{ cm}^2$, a zapremina $V = 72\sqrt{3} \text{ cm}^3$. U slučaju $a = \frac{3}{2}$ dobijamo $h = 8$, pa je površina $P = \frac{27}{4}\sqrt{3} + 72 \text{ cm}^2$, a zapremina $V = 27\sqrt{3} \text{ cm}^3$.

50. Osnova prave prizme je pravougli trougao sa površinom $9\sqrt{3} \text{ cm}^2$ i oštrim uglom od 30° . Površina najveće bočne strane je 8 cm^2 . Naći zapreminu prizme.

rešenje: Hipotenuza pravouglog trougla je 6 cm, a visina prizme $H = \frac{4}{3}$ cm. Zapremina prizme je $V = 12\sqrt{3}$.

51. Bočna ivica pravilne četverostrane piramide ima dužinu 3 dm i zaklapa ugao od 45° sa ravni osnove. Odrediti zapreminu piramide.

Rešenje: $V = 9 \frac{\sqrt{2}}{2}$

52. Osnova prave piramide je kvadrat čija je stranica dužine 4 cm a bočne strane su joj jednakokranični trouglovi. Odrediti zapreminu te piramide.

rešenje: Neka je osnovna ivica a . Kako su bočne strane jednakokranični trouglovi, to je bočna ivica takođe a . Visina piramide H je po Pitagorinoj teoremi $H^2 = a^2 - \left(a \frac{\sqrt{2}}{2}\right)^2 = \frac{a^2}{2}$, odakle dobijamo $H = \frac{a\sqrt{2}}{2}$. Na osnovu toga imamo $V = \frac{32\sqrt{2}}{3}$

53. Četverostrana piramide čija je osnova kvadrat stranice 8 cm ima međusobno jednake bočne ivice. Ako je visina piramide 7 cm, odrediti dužinu bočne ivice.

rešenje: $s = 9$

54. Ako je dužina ivice pravilnog tetraedra jednaka 9 cm, odrediti njegovu visinu.

rešenje: $H = 3\sqrt{6}$

55. Odrediti zapreminu pravilne trostrane piramide osnovne ivice $\sqrt[4]{3}$ cm i visine 4 cm.

rešenje: $V = \frac{a^2 \sqrt{3}}{12} H = \frac{\sqrt{3} \sqrt{3}}{12} 4 = 1 \text{ cm}^3$.

56. Zapremina pravilnog tetraedra je $\frac{\sqrt{6}}{4} \text{ cm}^3$. Odrediti visinu ovog tetraedra.

rešenje: $a = \sqrt{3}, H = \sqrt{2}$

57. Odrediti zapreminu pravilne šestostrane piramide visine $\sqrt{3} \text{ cm}$ i osnovne ivice 2 cm .

rešenje: $V = 6 \text{ cm}^3$

58. Neka su $a_1 = 3, a_2 = 2$ dužine osnovnih ivica pravilne četverostrane zarubljene piramide. Ako je ugao koji zaklapa bočna ivica sa većom bazom 45° , naći površinu piramide.

rešenje: $H = \frac{\sqrt{2}}{2}, h = \frac{\sqrt{3}}{2}, P = 13 + 5\sqrt{3}$

59. Neka su sve bočne ivice pravilne trostrane piramide jednake 1 i neka su uglovi između svake dve bočne strane jednaki 90° . Izračunati površinu, zapreminu i visinu piramide.

rešenje: Ako bočnu stranu piramide uzmemo za osnovu, tada je to piramida čija je osnova pravougli trougao čije su katete dužine 1, a visina piramide je takođe 1, pa je zapremina $V = \frac{1}{6}$. Površina se sastoji od površine tri pravougla trougla i površine jednog jednakokraničnog trougla stranice $\sqrt{2}$, pa je površina piramide $P = \frac{1}{2} (3 + \sqrt{3})$

60. Osnova prave prizme je jednakokraki trougao osnovice 30 i poluprečnika upisane kružnice 10. Izračunati zapreminu prizme, ako je visina prizme jednaka visini trougla koja odgovara osnovici.

rešenje: $H = 36, V = 19440$.

61. Osnovna ivica pravilne četverostrane piramide je 2, a ugao bočne ivice prema bazi je 60° . Naći površinu i zapreminu.

rešenje: $P = 4(1 + \sqrt{7}), V = \frac{4\sqrt{6}}{3}$

62. Odrediti dužinu prostorne dijagonale pravilne četverostrane zarubljene piramide ako je $B_1 = 4, B_2 = 1, V = 7$

rešenje: $D = \frac{3\sqrt{6}}{2}$

63. Prava trostrana prizma visine $H = 5 \text{ dm}$ ima bočne strane površina: $125 \text{ dm}^2, 85 \text{ dm}^2$ i 140 dm^2 . Izračunati zapreminu prizme.

rešenje: $a = 25, b = 17, c = 28, B = 210 \text{ dm}^2, V = 1050 \text{ dm}^3$.

64. Osnova prave prizme je jednakokraki trougao kraka dužine 5. Visina prizme je 10, a zapremina 120. Izračunati površinu prizme.

rešenje: $a = 6, P = 184$